

Programma Lokale Versterking GGz Wmo van mensen met een psychische handicap

Vereniging Landelijk Platform GGZ

Initiatiefgroep GGZ-WMO Drenthe 21 januari 2008

“Tussen Goot en Geluk” Een film van ex-daklozen

Op initiatief van de Initiatiefgroep Drenthe kwamen op maandag 21 januari 2008 een veertigtal mensen uit onder andere WMO-raden, gemeenten en maatschappelijke opvang bijeen om te kijken naar de film 'Tussen Goot en Geluk' en te discussiëren over dakloosheid.

De zeer indringende film laat zien wat er tussen het leven op straat en het uiteindelijke geluk zit, welke ideeën en toekomstwensen (ex-)daklozen hebben en hoe je deze wensen kunt vervullen.

Niet langer dakloos vertelden vijf ex-daklozen door middel van interviews en zelf nagespeelde flashbacks zeer openhartig over hun leven waarin zij veel hindernissen zijn tegengekomen.

De hoofdrolspeler interviewde elkaar, hanteerde soms zelf de camera en monteerde mede het eindproduct.

De film is een film van Stichting Het Kruispunt Nijmegen (straatpastoraat), onder regie van Daan van der Brugge.

Onder leiding van Cor Bras, voorzitter van de Initiatiefgroep, werd de indrukwekkende film gevolgd door een discussie waarin de ex-daklozen uit Nijmegen zelf ook een rol speelden. Zij gaven antwoord op vragen en droegen tips aan. Hieronder volgt een beeld van het besprokene en de tips:

Hoe treed je in contact met een dakloze?

Veel mensen kijken neer op daklozen en zijn van mening dat dakloosheid in een land als Nederland niet nodig is en dat de dakloze dat aan zichzelf te danken heeft. Er zijn echter genoeg voorbeelden van mensen voor wie dat niet opgaat. Als voorbeeld wordt genoemd de ex-dakloze die verslaafd geboren is en daarna als kind verslaafd gehouden werd. Pas toen hij zelf vader werd, vond hij de kracht om de stap te zetten om van zijn verslaving af te komen. Een dakloze benader je het beste wanneer men zich realiseert dat de dakloze niets minder waard is. Wanneer jij je realiseert dat het iedereen kan overkomen en wanneer je duidelijk laat zien dat de dakloze niet minder is.

Veel daklozen zijn beschadigd door wat hen door anderen is aangedaan, vaak al in de jeugd. Is dat te voorkomen?

Preventie is belangrijk en kan heel divers zijn. In het onderwijs bijvoorbeeld zouden kleinere klassen en individuele aandacht meehelpen om problemen te signaleren. Ook is het belangrijk dat kinderen die misbruikt zijn gekend worden, dat hun verhaal gehoord en verwerkt kan worden. Dit is belangrijk voor het herstel. Hier ligt een taak voor de verschillende betrokkenen. Maar dan nog is het niet voor iedereen te voorkomen dat hij of zij verder beschadigd wordt. Aan de andere kant moeten jongeren ook de ruimte krijgen om hun weg te vinden. Het stramien van huisje, boompje, beestje past niet iedereen op jonge leeftijd. Velen komen er pas later achter dat dit toch wel van hoge waarde is in het leven van een mens, zoals ook uit de film blijkt. Toch is het leerzaam als mensen zelf de ruimte krijgen om dat te ontdekken.

Uit de film blijkt dat men pas openstaat voor hulpverlening wanneer men geholpen wil worden. Maar wat kun je dan doen voor de mensen in de goot?

Het is belangrijk de dakloze mensen blijvend op te zoeken en hen te vragen wat zij zelf willen. Zij zullen het antwoord aanvankelijk niet weten maar je moet ze van alles blijven bieden. Daarbij moet men ruimer denken dan alleen aan de geijkte zaken. Ook moeten de daklozen

zelf de ruimte krijgen om dingen te kunnen doen: bijvoorbeeld zelf de nachtopvang met elkaar regelen, een film maken, schilderijen maken en exposeren en veilen. Dat geeft de mensen een gevoel van eigenwaarde.

Men moet er ook rekening mee houden dat de daklozen vrijwel altijd weer terugvallen in hun situatie. Beleidsmakers raken dan het vertrouwen in die persoon kwijt. Belangrijk is echter dat beleidsmakers en hulpverleners zich bedenken dat de mensen in de goot alle vertrouwen in de samenleving hebben verloren. Daarom is het belangrijk hen vertrouwen te geven – ook wanneer ze terugvallen – zodat ze zelf weer vertrouwen kunnen opbouwen.

Dagbesteding is erg belangrijk. Genoemd wordt het project Dagloon waarbij 200 daklozen staan ingeschreven om 2 dagen per week te werken. Zij worden hiervoor niet gekort op de uitkering. De meeste van hen vinden het werk zo prettig dat zij meer dan 2 dagen per week komen werken. Ook in het werk staat voorop dat de mensen in hun waarde worden gelaten.

Samenwerking is van belang

Soms gebeurt er pas iets wat wanneer men iets drastisch onderneemt. Zo hebben de daklozen in Nijmegen 12 jaar geleden de bioscoop gekraakt. Binnen korte tijd zaten zij met de burgemeester om tafel en was er eindelijk aandacht voor de problemen van daklozen. Er is daarna een goede samenwerking ontstaan tussen beleidsmakers, politie, politiek, en dergelijke. De daklozen hebben ook een pand aangeboden gekregen waar zij in zelfbeheer (via het project Zelfbeheer) de daklozenopvang regelen.

Binnen de geestelijke gezondheidszorg dringt steeds meer door dat psychiatrie, maatschappelijke opvang en verslavingszorg vaak nauw samenhangen met elkaar. Mensen met psychiatrische problematiek of met een verslaving lopen immers de kans dakloos te worden.

Bij het aanbieden van zorg zijn de menselijke maat en individuele waarde belangrijke aspecten, die niet vergeten mogen worden.

Zinloos beleid

Het is niet zinvol om daklozen op basis van de Algemene Plaatselijke Verordening een boete te geven; sommigen krijgen er wel 10 per dag. Zij kunnen deze echter niet betalen en moeten dan naar de gevangenis. Gevolg is dat de gevangenis vol zitten. Het is beter wanneer organisaties met elkaar en de daklozen zoeken naar structuur voor de daklozen want dat is wat zij nodig hebben. Structuur in de stad en niet ergens ver weg op de hei.

Nazorg moet!

Wanneer ex-daklozen eenmaal een woning hebben, is het belangrijk dat zij ondersteund worden in tal van zaken. Zoals het aflossen van schulden, budgetbeheer, etc. Gebeurt dit niet, dan zullen zij weer gauw in een hopeloze situatie vervallen. Immers, alle openstaande rekeningen van lange tijd komen dan weer op het adres van de ex-dakloze terecht.

Eén van de 'filmmakers' is bezig met een juridisch lekenpreekuur waarin hij ex-daklozen ondersteunt in hun onderhoud met de deurwaarder en o.a. helpt bij het schrijven van brieven aan de huiseigenaar.

Om terugval te voorkomen is het belangrijk dat er andere mensen om de ex-daklozen heen staan.

Ook is het belangrijk dat de buurtbewoners goed geïnformeerd zijn over hun nieuwe burens zodat zij niet achterdochtig en afhoudend tegenover hen zullen staan. In Hoogeveen is gebleken dat deze aanpak werkt.

3 belangrijke regels

Drie regels zijn van belang om een dakloze weer aan de maatschappij te laten meedoen:

- stimuleren: vragen wat ze willen en met hen de mogelijkheden hiervoor ontwikkelen
- inspireren: laten zien dat anderen het ook gered hebben
- ondersteunen: blijvend faciliteiten bieden

Wanneer deze 3 regels gevolgd worden, zal de structuur in het leven van een dakloze groeien.

Conclusie: het 'sleutelwoord' in de daklozenproblematiek = een vorm van structuur, welke niet voor iedereen hetzelfde hoeft te zijn.

Advies aan WMO-raden

WMO-raden mogen de wethouder er op aanspreken dat er goed beleid wordt gemaakt op het onderdeel maatschappelijke opvang. Daarbij zou de WMO-raad de gemeente moeten adviseren om ruimte te geven aan eigen initiatieven en deze de nodige financiering te bieden.

Knelpunt bij het ontwikkelen van beleid is dat gemeenten vaak geen zicht hebben op het aantal dak- en thuislozen. Het aantal daklozen is vaak wel in beeld omdat die gebruik maken van het postadres bij de opvang. Maar op het aantal thuislozen (mensen die geen thuis maar wel een dak bij familie of vrienden hebben) is vaak geen zicht. Als tip geven de aanwezige filmmakers mee deze mensen op te zoeken op plaatsen waar dak- en thuislozen met elkaar rondhangen.

Gemeenten moeten actief preventief beleid voeren om huisuitzetting te voorkomen. Huisuitzetting kan namelijk het begin zijn van dakloosheid. Signalen als het niet-betalen van de huur zijn daarom belangrijk en moeten opgepakt worden.

Voor informatie over het Project Zelfbeheer: www.nunn.nl